

nem ogsaa Regeringen til at indtage en — med et godt, et kendt dansk Ord — radikalere Stilling, en mere haandfast, mere haandgribelig Stilling. Der kom nu imidlertid det Tidspunkt, da vi ikke troede det forsvarligt at fortsætte denne Tilstand, og selv om den Affortning, det store Reformparti derved led, ikke var saa overvældende, om end procentvis ganske betydelig, saa var det alligevel det, der bevirkede, at den politiske Stilling undergik en virkelig parlamentarisk Forskydning, idet det Parti, der havde Udsigt til i en rimelig Fremtid at være aldeles overmægtigt, nu nærmede sig til at blive et Halvdelsparti, hvis Fremtidschancer bleve ret vanskelige. Der er jo ingen, der kan sige, hvorledes det vil gaa, om op eller ned. For Resten skal jeg sige — maaske kommer jeg til nærmere at berøre det et andet Sted — at Udsigt til store Forskydninger synes Forholdene mig ikke at anvise. Men der skal heller ikke ret meget til, for at Forholdene alligevel kunne antage en endnu vanskeligere Karakter, end de allerede have.

Naar vi have valgt denne Stilling 'at tage en selvstændig parlamentarisk Plads udenfor det Parti, vi hidtil have arbejdet sammen med, saa kom det maaske for mange ret brat, men der var dog vistnok mange, der havde en Følelse af, at vi nærmede os en Udvikling i den Retning. Indenfor Partiet havde det i lang Tid været aldeles aabenlyst og kendeligt for os, særlig i Bestyrelsetmøderne, idet det næsten fulgte af sig selv, at naar en Sag var behandlet til Ende, indstilledes den af Bestyrelsen „med Undtagelse af Alf. Christensen og Fogtmann“ — det var næsten blevet et staaende Ord. Der er sket en naturlig Deling, som i Virkeligheden var begrundet deri, at vi havde en Følelse af, at det Syn, som ledede til de fleste Beslutninger i Bestyrelsen og Partiet, mere og mere afveg fra det, som baade var vort, og som vi troede i Virkeligheden gavnede den demokratiske Sag bedst. Udadtill var det lige saa aabenlyst, at der foregik en Forskydning indenfor Partiet. Det var jo det, som paa sit første Udviklingstrin kaldtes „Uroen“ i Partiet, og Udtrykket var for saa vidt berettiget og korrekt, som det, der virkelig lagde Begyndelsen til hele den senere Udvikling, var en Uro, en Frygt, en Ængstelse fra vor Side for, at de Forventninger, vi havde knyttet til, hvad Udviklingen under den ny Venstreregering og de parlamentariske Tilstande skulde føre til, og hvad

den skulde bringe os, ikke skulde gaa i Opfyldelse, saaledes at vi stode i Fare for at synke ned i en Forsumpning, uden et eneste Lyspunkt, der kunde vidne om den Sejr, vi havde vundet ved Systemskiftet. Det var ganske betegnende, at man den Gang brugte Udtrykket „Uro“. Det var den Bekymring, der var det første Spor til, at der begyndte at foregaa en Forskydning, og den udviklede sig altsaa til det Vendepunkt, da vi maatte skønne, at nu var vor Plads ikke længere i det Regiment, der optraadte med de Fordringer og de Forudsætninger, som det ny Ministerium gjorde ved sin Dannelse. Enhver kender jo nu Forudsætningerne, Betingelserne, Formen, hvorunder det hele skete, det havde vi lært at kende i Forvejen, før det officielt fik sit Udtryk her i Salen, og det var det, som førte til, at vi maatte erkende, at dermed bristede i Virkeligheden Forudsætningen for et solidt og godt Samarbejde. Det var for saa vidt erkendt fra begge Sider. Partiet erkendte det ved ligefrem at sætte os ud. Der var i Virkeligheden ogsaa saadanne Uoverensstemmelser, at Forholdet ikke mere var sundt, sikkert og naturligt, som det burde være.

Jeg skal sige derom, at ganske vist kom Beslutningen vel brat. Vi vare ikke længe forud belavede paa, at en saadan Situation vilde komme. Da vi rejste hjem i Julen, vidste vi det ikke, og endnu da vi kom ind efter Ferien, var der ingen, der havde Øje for, af hvad Natur eller Omfang de Begivenheder maatte blive, som i Løbet af 2—3 Dage satte Frugt. Men jeg kan sige baade paa mine egne og paa mine Partifællers Vegne, at vi have ikke en eneste Dag fortrudt den Stilling, vi toge, og vi føle os overbeviste om, at vi ville kunne staa til Regnskab for alle dem, der bryde sig om vort Regnskab — med dem, der ikke bryde sig om det, er det en anden Sag —, men alle de, der bryde sig om det, ville kunne forstaa det, og ville ogsaa i Traad med os sige, at der var intet at fortryde. Thi havde det Forhold skullet fortsættes, saa vilde det kun have ført til Usundhed, ja jeg kan gerne sige, det vilde blive en Løgn, hele det Liv, som skulde have været ført og fortsat paa den Maade. Derfor vil jeg sige, at jeg har aldrig, og vistnok ikke heller nogen af mine Kammerater i dette Parti har fortrudt det. Tværtimod, vi følte os saa lettede, saa lykkelige, den Gang vi følte, at vi stode paa fri Fod igen, saa at vi alene kunde se paa Sagerne og de demokratiske Ideer, der ledede os, uden at tage